

Cîteva considerații privind procesul de liberalizare a regimului de vize între Uniunea Europeană și Republica Moldova

de Leonid Litra

Context

Republica Moldova a inițiat Dialogul pe Vize cu UE ca urmare a prevederii inserate în Declarația Comună a Summitului privind Parteneriatul Estic din Praga¹ și a Declarației Comune a Consiliului de Cooperare UE-Moldova² din 21 decembrie 2009 care prevăd expres obținirea regimului liberalizat de vize ca un obiectiv pe termen lung³, care poate fi atins gradual și oferit după implementarea reformelor. După misiunea de evaluare privind liberalizarea regimului de vize din 1-3 martie 2010, se lansează oficial Dialogul pe Vize la 15 iunie 2010 în cadrul Consiliului de Cooperare UE-Moldova. După lansarea oficială au urmat încă două misiuni de evaluare în septembrie 2010⁴, care au pregătit un raport de evaluare (Gap Analysis) în baza căruia s-a elaborat proiectul Planului de Acțiuni UE-Moldova privind liberalizarea regimului de vize. În același context, la 25 octombrie 2010, Consiliul UE al Miniștrilor de Externe recunoaște progresul făcut de Moldova în direcția liberalizării regimului de vize și invită Comisia Europeană să prezinte un proiect al Planului de Acțiuni⁵. În cele din urmă, Planul de Acțiuni (aprobat la 16 decembrie 2010) privind liberalizarea regimului de vize este prezentat oficial de Comisarul European pentru Afaceri Interne Cecilia Malmstrom la 24 ianuarie 2011 la Chișinău⁶.

¹ Joint Declaration of the Prague Eastern Partnership Summit, 7 May 2009, Prague, 7 May 2009 8435/09, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/en/er/107589.pdf

² EU - Republic of Moldova Cooperation Council Brussels, 21 December 2009, Brussels, 21 December 2009 17732/09, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/er/112025.pdf

³ Definiția “termen lung” este folosită în toate documentele UE ce vizează procesul de liberalizare a vizelor cu statele Parteneriatului Estic. Până în acest moment nu există o explicație clar definită a perspectivei pe “termen lung”, scurtarea sau lungirea căreia variază de la caz la caz după gradul de implementare a reformelor.

⁴ Cea de-a doua Misiune de documentare a UE în subiectul liberalizării regimului de vize și-a încheiat activitatea la Chișinău, 16/09/2010, <http://www.mfa.gov.md/comunicate-presa-md/482367/>

⁵ Conclusions on the Republic of Moldova, Council of the European Union, 3041st FOREIGN AFFAIRS, Council meeting, Luxembourg, 25 October 2010

⁶ Prim-ministrul Vlad FILAT a avut astăzi o întrevedere cu Comisarul European pentru Afaceri Interne, Cecilia MALMSTRÖM, care întreprinde o vizită oficială în Republica Moldova, 24/01/2011, <http://www.gov.md/libview.php?l=ro&idc=436&id=3400>

Cine, cum și când ia decizia de liberalizare a regimului de vize?

Înainte de a trece nemijlocit la explicarea procesului de luare a deciziei în acest domeniu, este necesar de menționat că liberalizarea regimului de vize nu este același lucru ca și abolirea regimului de vize. Diferența esențială între acestea este în faptul că liberalizarea permite călătoriile în spațiul Schengen⁷ pentru un termen care nu depășește 90 de zile din 180 de zile și nu permite dreptul la muncă sau la alte activități neautorizate de statul gazdă. În cadrul unui regim liberalizat, cei care pleacă la muncă, sau învățatură sau pe un termen mai mare decât 90 de zile, trebuie să solicite viză de la reprezentanțele consulare ale statelor UE. În cazul abolirii regimului de vize, nu este nevoie de posesia vizelor nici pentru un termen mai lung decât 90 de zile, chiar dacă dreptul la muncă și șederea este reglementată de statul gazdă, exemplu poate servi România care nu este membru al spațiului Schengen, are regim abolit de vize cu UE, însă cetățenii români nu pot lucra în Marea Britanie. În aceeași ordine de idei, este important faptul că decizia UE de oferire a regimului liberalizat de vize este unilaterală.

Din start trebuie să menționăm că spre deosebire de Foile de Parcurs pentru liberalizarea regimului de vize acordate statelor Balcanice, Planurile de Acțiuni pentru Republica Moldova și Ucraina sunt puțin diferite. Deosebirea esențială nu este în criteriile setate în ambele tipuri de documente, ci în felul în care acestea sunt etapizate. În același timp, procesul de decizie în oferirea regimului liberalizat de vize este puțin diferit decât în cazul Macedoniei, Serbiei și a Muntenegrului, grație intrării în vigoare a prevederilor Tratatului de la Lisabona. Din cele menționate mai sus putem conchide că în cazul statelor din Parteneriatul Estic există mai multe constrângeri pentru adoptarea deciziei de liberalizare a regimului de vize datorită procedurii de luare a deciziei explicate mai jos.

După oferirea Planul de Acțiuni privind liberalizarea regimului de vize dintre UE și Moldova, Chișinăul trebuie să parcurgă prima etapă a acestui plan, care reprezintă racordarea legislativă la normele europene. La mijlocul anului 2011, Comisia Europeană

⁷ Exemplu poate servi decizia Consiliului European de liberalizare a regimului de vize cu Albania și Bosnia și Herțegovina, Visa liberalisation for Albania and Bosnia and Herzegovina, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/117555.pdf

va raporta pentru prima dată Parlamentului European și Consiliului European despre progresele Moldovei și în special despre implementarea primei etape din Planul de Acțiuni. În aceeași ordine de idei, Comisia, cu implicarea experților din statele membre, va pregăti o evaluare cuprinzătoare asupra **posibilului impact migrațional și de securitate** după liberalizarea regimului de vize, înainte de a se decide de către Comisie și Consiliu, trecerea la evaluarea implementării etapei a doua⁸.

După evaluarea etapei a doua de către Comisie cu implicarea statelor membre, care constă în estimarea nivelului de implementare în practică a prevederilor legislative adoptate în prima etapă, dar și a criteriilor setate pentru etapa a doua, Comisia propune amendamente pentru Regulamentul (CE) Nr. 539/2001 Consiliului din 15 Martie 2001, “de stabilire a listei țărilor terțe ai căror resortisanți trebuie să dețină viză pentru trecerea frontierelor externe și a listei țărilor terțe ai căror resortisanți sunt exonerati de această obligație”⁹. La modul practic, Comisia trebuie să propună trecerea Republicii Moldova din Anexa I a Regulamentului care conține lista statelor care au nevoie de viză pentru intrare în spațiul UE, în Anexa II care listează statele ce nu au nevoie de viză. Propunerea de modificare a Regulamentului trebuie să fie urmată de decizia Consiliului de adoptare a amendamentului. Până la Tratatul de la Lisabona, Consiliul era singurul organ care decidea liberalizarea regimului de vize, iar Parlamentul trebuie doar consultat, ceea ce se numea anterior co-decizie (co-decision process). Odată cu intrarea în vigoare a Tratatului, Parlamentul European participă la procesul de luare a deciziilor în egală măsură ca și Consiliul, ceea ce se numește acum procedură legislativă ordinară (ordinary legislative procedure). Parlamentul European trebuie să adopte decizia prin majoritate simplă (absolute majority) iar Consiliul European trebuie să voteze prin majoritate calificată (QMV). În cazul în care Consiliul și Parlamentul sunt de acord atunci decizia se ia în prima lectură. Dacă Consiliul și Parlamentul au păreri împărțite, atunci proiectul de hotărâre se discută din nou până în lectura a treia, iar dacă și în acest caz nu există

⁸ EU-Republic of Moldova Visa Dialogue, Action Plan on Visa Liberalisation, 16/12/2010

⁹ COUNCIL REGULATION (EC) No 539/2001 of 15 March 2001, listing the third countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders and those whose nationals are exempt from that requirement, Official Journal of the European Communities, 23/03/2001, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:081:0001:0007:EN:PDF>

consens, atunci se crează un comitet de conciliere care găsește un compromis și este format dintr-un număr egal de delegați din partea celor două instituții.¹⁰

În Consiliu există 345 de voturi dintre care o decizie cu majoritate calificată ar avea nevoie de 255 voturi¹¹. În cazul deciziilor asupra liberalizării regimului de vize, Marea Britanie (MB) și Irlanda (IRL) nu participă la acest exercițiu datorită faptului că nu se află în spațiul Schengen, astfel votarea are loc fără voturile MB (29) și IRL (7). În aceste circumstanțe pentru a vota cu majoritate calificată este nevoie de 228 de voturi din cele 309 existente, asta ar însemna minim 12 state membre care ar reprezenta 62% din populația UE (fără MB și IRL).¹² După ce decizia a fost luată, pentru a intra în vigoare, ea trebuie să fie publicată în Jurnalul Uniunii Europene.

În concluzie, trebuie să menționăm că acest mecanism trebuie explicat celor care vor implementa nemijlocit liberalizarea regimului de vize, mai ales managementului instituțiilor responsabile. În același timp, mass media ar trebui să fie o altă țintă pentru a relata corect despre acest proces, astfel încât să responsabilizeze și să mobilizeze instituțiile și persoanele publice care sunt responsabile de acest proces.

Strategia Națională pentru liberalizarea vizelor

Republica Moldova a anulat unilateral regimul de vize pentru statele europene în 2007. În același an au fost semnate Acordurile de Facilitare și Readmisie care au intrat în vigoare începând cu 2008 și care au simplificat obținerea vizelor pentru 15 categorii de cetățeni, a scăzut prețul de la 60 EUR la 35 EUR și au făcut posibilă oferirea vizelor gratuite pentru anumite categorii de cetățeni. Pe de altă parte, Moldova și-a luat angajamentul să “ia înapoi” cetățenii care se află ilegal pe teritoriul acoperit de către Acord, dar și pe cei străini care au ajuns ilegal tranzitînd Republica Moldova.

În cadrul procesului de liberalizare a vizelor Guvernul Moldovei a adoptat un comportament care poate fi convențional numit “implementare în avans” (pre-emptive implementation) care presupune efectuarea unui șir de măsuri înainte ca ele să fie cerute

¹⁰ The EU Decision-making process, European Stability Initiative, http://www.esiweb.org/pdf/schengen_white_list_project_eu_timetable.pdf

¹¹ Voting calculator, <http://www.consilium.europa.eu/App/calculette/default.aspx?lang=en&cmsid=1690>

¹² The EU Decision-making process, European Stability Initiative, http://www.esiweb.org/pdf/schengen_white_list_project_eu_timetable.pdf

de UE, exemplu poate servi pregătirea unui chestionar de independent la inițiativa MAEIE. În același context, prin Dispoziția¹³ Primului-Ministru din 19/05/2010, Guvernul crează Grupul de Lucru privind Coordonarea Procesului de Liberalizare a Regimului de Vize cu Uniunea Europeană. Chiar dacă în proiectul de hotărîre, printre membrii acestui Grup se regăseau organizații din societatea civilă, în hotărîrea adoptată acestea au fost excluse. Cîteva luni mai tîrziu a fost creat și Consiliul Național pentru Managementul Integrat al Frontierii de Stat al cărui scop a fost elaborarea Strategiei Naționale de Management Integrat al Frontierii de Stat. Chiar dacă în Hotărîrea de Guvern nu se regăseau nici aici oficial organizațiile din societatea civilă, acestea au fost invitate la toate ședințele. În cele din urmă, în pofida faptului că există o comunicare neformală dintre societatea civilă și autorități, argumentele de mai sus ne permit să afirmăm că organizațiile societății civile sunt invitate selectiv în formatele de lucru importante ce țin de liberalizarea regimului de vize iar transparența decizională nu este asigurată pe deplin.

a) *Securitatea Documentelor, inclusiv Biometria*

Republica Moldova a fost primul stat dintre țările Parteneriatului Estic care a început eliberarea pașapoartelor biometrice în 2008. Începînd cu 1 ianuarie 2011, se eliberează doar pașapoarte biometrice, cu excepția consulatelor RM în străinătate, care deocamdată nu dispun de echipament. În pofida unor dubii privind corespunderea pașapoartelor biometrice cu standardele ICAO¹⁴ din partea experților statelor membre care au participat în misiunea de evaluare, pașapoartele au fost certificate de o companie franceză care este recunoscută de ICAO. Totuși, Planul de Acțiuni stipulează necesitatea de a consolida baza legislativă pentru eliberarea pașapoartelor biometrice în corespundere deplină cu ICAO. O problemă mai mare o reprezintă costul pașaportului care în acest moment este de 870 MDL = cca. 53 EUR (850 costul + 20 taxa de stat). Anterior, Ministerul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor a declarat că va încerca să ofere un preț de 24 EUR¹⁵, ca în Ungaria, însă, chiar dacă acest lucru nu se va reuși,

¹³ DISPOZIȚIE Nr. 40 din 19/05/2010, Monitorul Oficial Nr. 81-82, art Nr : 464, 25/05/2010

¹⁴ Organizația Internațională a Aviației Civile

¹⁵ Pasapoartele biometrice se vor ieftini, Stirea Zilei, 11/05/2010, <http://www.stirezilei.md/c-2167-3704.Pasapoartele-biometrice-se-vor-ieftini>

Ministerul a promis că acest preț nu va depăși 35 EUR¹⁶. În cele din urmă, scăderea prețului ar fi o prioritate de ordin financiar, iar o campanie de informare care ar viza popularizarea pașapoartelor biometrice și explicarea avantajelor de posesie a acestor pașapoarte ar fi o prioritate mediatică. Cît privește reprezentanțele diplomatice moldovenești, se recomandă echiparea lor urgentă cu echipamentul necesar pentru eliberarea pașapoartelor biometrice.

b) Migrația Ilegală și Managementul Frontierii

În urma lucrărilor Consiliului Național privind Managementul Integrat al Frontierii de Stat (CNMIFS), la 27 decembrie 2010 a fost adoptată Hotărîrea de Guvern privind Strategia Națională de Management Integrat al Frontierii de Stat pentru anii 2011-2013.¹⁷ În pofida faptului că Strategia a fost adoptată pe un termen prea scurt, urmează să fie adoptat un Plan de Acțiuni, proiectul căruia va fi discutat pe 10 februarie a.c. în cadrul CNMIFS. Însă, problemele cele mai mari din Strategie se referă la statutul Serviciului de Grăniceri (SG). Pe de o parte, prin strategie se solicită oferirea competențelor de urmărire penală pentru SG, pe de altă parte, aceasta nu presupune integrarea SG în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, contrar recomandărilor experților din statele membre ale UE. Potrivit discuțiilor dintre SG și MAI, rezistența SG se explică printr-un grad de reformare mai avansat al acestuia, inclusiv datorită socializării frecvente cu instituțiile UE. SG de grăniceri afirmă că își dorește integrarea ca instituție autonomă în cadrul MAI, însă, doar după ce acesta va fi reformat. Guvernul Filat nu a fost capabil să depolitizeze și să **demilitarizeze** Ministerul de Interne. Nici societatea civilă, chiar dacă nu posedă alte instrumente decît presiunea publică, nu a putut să accelereze considerabil acest proces. Este de o însemnătate maximă ca, în contextul reformei MAI, guvernarea să adopte o nouă Lege a Poliției și a Legii cu privire la Carabinieri, care ar oferi statut special personalului cu atribuții polițienești și l-ar separa de personalul tehnic, managerial sau administrativ. În același context, renunțarea la militarii în termen pentru trupele de carabinieri și înlocuirea lor cu carabinieri în bază de contract cu instruire specială în

¹⁶ Pașapoartele biometrice vor costa 35 euro, Dorin Recean, Politik.md, 1/10/2010, <http://politik.md/?view=articlefull&viewarticle=4454>

¹⁷ Hotărîre de Guvern nr. 1210 cu privire la aprobarea strategiei naționale de management integrat al frontierei de stat pentru anii 2011-2013 din 27/12/2010

domeniul drepturilor omului. Dar, pe lângă operarea acestor reforme, o atenție deosebită trebuie să fie acordată sistemului de asigurare socială a colaboratorilor organelor de interne, după ce actualul sistem va fi abolit, pentru a minimiza exodul de personal.¹⁸ În cele din urmă, societatea civilă trebuie să participe mai activ la reformarea MAI, inclusiv prin dezvoltarea unei viziuni de referință în reformarea MAI dar și prin proiecte direcționate pentru transparentizarea activității MAI și a instruirii colaboratorilor. Un aspect esențial este numirea în funcție, cât mai urgent, a directorului general a SG și demilitarizarea managementului MAI.

În domeniul migrației, cadrul legislativ este în mare parte adoptat, cu excepția Strategiei Naționale de Management în domeniul Migrației dar și a implementării eficiente a acesteia, cum ar fi monitorizarea fluxurilor de migrație. În pofida deficiențelor, există Parteneriatul de Mobilitate care a generat circa 88 de inițiative/proiecte iar în 2011, RM planifică implementarea a cca 11 proiecte. Cu toate acestea, cele mai grave probleme legate de migrație se regăsesc atunci când e vorba de perimetrul transnistrean al frontierei de stat. Chiar dacă autoritățile ucrainene verifică toți cetățenii care ies din Ucraina și intră în RM prin sectorul transnistrean, este nevoie de măsuri de securitate adiționale. În acest context se recomandă extinderea zonei de acțiune a SG pe întreg teritoriul RM, lucru prevăzut și de Strategia privind MIFS, dar și crearea echipelor mobile care ar verifica fluxul de migrație, în special în perimetrul frontierei raioanelor de est ale RM. În aceeași ordine de idei este necesar ca procesul de schimb de date personale ale autorităților ucrainene și a celor moldovenești să aibă loc, în special cu participarea EUBAM dar și a UE în întregime.

c) Securitate și Ordine Publică

Blocul trei al Planului de Acțiuni privind liberalizarea regimului de vize UE-RM este cel mai impunător după lista de condiționalități care este prezentată. Probabil cel mai problematic domeniu este combaterea crimei organizate și a corupției, ultima fiind

¹⁸ Recomandările pentru MAI a fost elaborate de Onica, Timur (2011): Propuneri pentru domeniul: Reforma MAI, Serviciul Grăniceri și Migrație din partea Fundației Est-Europene.

evocată în toate blocurile cu excepția ultimului. Raportul¹⁹ GRECO al Consiliului Europei adoptat în Octombrie 2010 arată că în ultimele 18 luni, nu sa făcut aproape nimic pentru a implementa recomandările GRECO. Din cele 15 recomandări, Moldova a implementat satisfăcător sau într-o manieră satisfăcătoare 10 din ele, dintre care una doar parțial. Cele care nu au fost implementate sau parțial implementate (iii, v, ix, x, xii, xiii) se referă la instruirea și raportarea despre legăturile suspicioase între crima organizată și spălarea banilor, îmbunătățirii legislației în domeniul conflictului de interese, raportarea cazurilor de corupție printre oficiali, răspunderea penală a persoanelor juridice pentru judecători și procurori, datelor contabile dar și a instruirii personalului în domeniile care s-au depistat aceste incoerențe. Se recomandă coordonarea eforturilor dintre instituțiile de implementare a legii și demonstrarea rezultatelor concrete în acest domeniu, pe un termen cât mai scurt, mai ales că problema corupției generează reacția în lanț în ceea ce privește imaginea Republicii Moldova peste hotarele ei și mai ales în instituțiile Europene.

Un alt aspect la fel de important este Protecția Datelor cu Caracter Personal care ar putea cauza unele dificultăți în implementare, avînd în vedere că echilibrul dintre datele publice și cele private este foarte fragil. Deocamdată cadrul legislativ nu este adoptat pe deplin pentru a asigura o bună funcționare a acestui domeniu. Pe lîngă noua lege care trebuie adoptată, mai este nevoie și de un regulament care va reglementa colectarea, prelucrarea și stocarea datelor cu caracter personal, iar atunci cînd acest regulament va fi implementat va fi posibilă și semnarea unui acord operațional cu Europol care va permite schimbul de date cu caracter personal dintre RM și Europol. În sensul unei implementări cât mai grabnice, este nevoie de continuarea campaniei IDIS Viitorul de informare a cetățenilor privind datele cu caracter personal, dar și infomarea persoanelor juridice care colectează, prelucrează și stochează aceste date.

d) Relații externe

Deocamdată blocul patru pare să fie unul ușor de îndeplinit, însă și acesta are parte de subiecte care sunt mai delicate pentru populația din RM. Principalele încălcări se

¹⁹ Second Evaluation Round, Addendum to the Compliance Report on Moldova, GRECO, 1/10/2010, Council of Europe.

referă la discriminarea pe bază de orientare religioasă dar și sexuală. Recomandarea cea mai pertinentă este adoptarea legislației privind prevenirea și combaterea discriminării (în special cea a Consiliului Europei), ceea ce probabil nu se va întâmpla în cazul în care vor avea loc alegeri anticipate, avînd în vedere că este o tema nu tocmai populară în rîndul societății dar și mai cu seamă, în rîndul organizațiilor religioase.

Strategia de comunicare a Republicii Moldova

Un element destul de important în liberalizarea regimului de vize este percepția publică a țării care se află pe lista de liberalizare. La fel de important este faptul că strategia de comunicare nu trebuie să vizeze doar țările membre ale spațiului Schengen dar și populația din RM.

Pe plan extern informația trebuie să circule pe șase canale importante. În primul rînd este vorba de comunicarea (1) autorităților moldovenești cu cele europene prin intermediul reprezentanțelor diplomatice dar și alte instituții care sunt conectate la acest proces. De exemplu, o vizită a Ministrului de Externe împreună cu cel de Interne în statele care sunt considerate reticente (Franța, Spania, Olanda, Danemarca) și întîlnirea acestora cu omolgi săi ar fi de un real folos, avînd în vedere că Miniștrii de Interne sunt practic acele persoane care decid liberalizarea regimului de vize. În același context, (2) reprezentanța diplomatică a UE și a statelor membre ale UE în RM trebuie să fie mereu informate despre progresele făcute. Un astfel de exercițiu a fost deja realizat în 2010, cînd diplomaților din UE li sa organizat o vizită la Serviciul de Grăniceri al RM și la unul dintre punctele de trecere a frontierei dintre Republica Moldova și România. Tot aici menționăm rolul (3) societății civile și al instituțiilor de cercetare care au posibilitatea de a transmite informație persoanelor din UE care se preocupă de Republica Moldova. Exemple pot servi produsele în limba engleză ale IDIS sau APE, sau prezența liderilor de opinie în cadrul diferitor conferințe în capitalele europene. O altă modalitatea ar fi conectarea (4) diasporei la acest proces și popularizarea imaginii RM, mai ales în țări precum Spania. La fel de importantă este includerea (5) Parlamentului în acest proces, mai ales prin organizarea audierilor în plen sau comisii pe marginea procesului de

liberalizare a regimului de vize. În cele din urmă, un instrument mai modern îl reprezintă (6) rețelele de socializare care sunt pe larg utilizate de internauți tineri.

Pe plan intern este foarte important ca atât autoritățile cât și societatea civilă să explice ce înseamnă regim liberalizat de vize. Majoritatea cetățenilor, mai ales cei din mediul rural, nu cunosc că după liberalizarea regimului de vize călătoria în UE nu putea depăși 90 de zile, iar dreptul la muncă nu este permis. Acest aspect contează foarte mult pentru Comisia Europeană și pentru Consiliu. Un rol extrem de important îi revine mass-mediei care poate difuza mesajul pe întreg teritoriul RM. În acest context, este necesară instruirea jurnaliștilor în vederea înțelegerii procesului de liberalizare dar și a terminologiei cu care se operează în acest proces.

În cele din urmă, se recomandă o informarea mai largă a cetățenilor privind procedura de aplicare pentru vize, astfel încât rata de refuz să scadă de la 10% la cca 3% pînă la finele implementării Planului de Acțiuni.

Concluzii și recomandări

Criteriile care sunt setate în Planul de Acțiuni privind liberalizarea vizelor dintre UE și Moldova sunt aproape similare celor din Balcani, chiar dacă decizia de liberalizare a vizelor este puțin mai dificilă și stresantă.

În pofida unor recomandări detaliate la fiecare capitol, este necesar de atras atenția într-o manieră mai complexă la cele mai mari provocări. Printre ele se numără implementarea cu succes a Acordurilor de Facilitare și Readmisie, un grad de cooperare mai avansat dinte autorități și societatea civilă, ieftinirea pașapoartelor biometrice și popularizarea lor, reformarea MAI prin racordarea cadrului legislativ și integrarea SG, controlul eficient al migrației mai ales pe sectorul Transnistrean prin oferirea competențelor adiționale SG dar și prin o cooperare mai bună între RM și Ucraina, combaterea corupției, protecția eficientă a datelor cu caracter personal, adoptarea legislației anti-discriminare și formarea unei strategii multisectoriale de comunicare externă și internă.